

Ліхитченко І.Г., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Поліщук І.В., старший викладач

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Серед важливих завдань, які вирішує цивільна авіація, забезпечення безпеки польотів займає особливе місце. Запровадження в експлуатацію нових видів повітряних суден значно загостило її як в економічному, так і в соціальному аспектах. Проблема безпеки польотів, незважаючи на стрімкий науково-технічний прогрес у галузі авіаційної техніки, набула в наш час виключної соціальної гостроти, зважаючи на велику кількість аварій і катастроф саме на авіаційному транспорті. За спостереженнями фахівців, основними причинами транспортних подій на авіаційному транспорті в Україні є в першу чергу незадовільний технічний стан і фізичний знос основних засобів рухомого складу, порушення правил технічної експлуатації транспорту через низький рівень знань, професійної підготовки, відсутність належного контролю стану безпеки руху і недосконалість законодавства в цій сфері. При цьому останній фактор є одним із визначальних [1, с. 12].

Варто зазначити, що у сфері забезпечення безпеки польотів на авіаційному транспорті державне правове регулювання здійснюється в різних видах та на різних рівнях. Узявши за основу класифікації такий критерій, як суб'єкт нормотворчості у сфері безпеки польотів на авіаційному транспорті, можна виділити чотири рівні правового регулювання в досліджуваній сфері. Перший, законодавчий рівень – включає кодекси, закони, які закріплюють деякі загальні питання забезпечення безпеки польотів на авіаційному транспорті (наприклад, Повітряний кодекс України, Закон України «Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації», Закон України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки цивільної авіації в Україні»). Втім, цей рівень правового регулювання безпеки польотів на авіаційному транспорті нам здається недосконалим, а відтак, доцільним вбачається розробка і прийняття законодавчого акту, який визначав би головні засади забезпечення названої безпеки, суб'єктів та їх адміністративно-правовий статус, процедури та механізми контролю за безпекою польотів тощо.

Підзаконний рівень включає нормативні акти, що приймаються органами виконавчої влади та регулюють питання реалізації законодавчих положень і державного управління у сфері функціонування авіаційного транспорту (нормативні акти Уряду України, міністерств, відомств, державних комітетів тощо).

Договірний рівень включає акти, в яких визначаються умови сторін про здійснення вантажних і пасажирських перевезень та окремих видів робіт у сфері авіаційного транспорту (розвантажувальних, ремонтних та ін.).

Локальний рівень включає акти, що приймаються органами, покликаними забезпечувати безпеку на цьому виді транспорту, дія яких розповсюджується на діяльність підрозділів цих органів. Ці акти можуть встановлювати правила у сфері громадської безпеки на підлеглих об'єктах (протипожежної безпеки, правила поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій і т.п.) [2, с. 935-936]. Але значна частина законодавства, на жаль, не відображає сьогоденних потреб захисту об'єктів безпеки у зв'язку із соціально-економічними умовами, що змінилися. Нині чинне законодавство не є ефективною правовою системою, яка надійно захищає життєво важливі інтереси особи від загрози авіаційних пригод. У законодавстві, яке регулює відносини у сфері функціонування безпеки авіаційного транспорту, чимало прогалин, які заповнюються нормативними актами, але останні не повною мірою захищають інтереси громадян і недостатньо враховують відповідальність фізичних і юридичних осіб [3, с. 224].

Таким чином, необхідність прийняття закону про безпеку на авіаційному транспорті диктується рядом обставин. По-перше, експлуатація транспорту породжує відносини у сфері громадської безпеки, зачіпаючи її численні аспекти (технічну, екологічну, пожежну і т.п.). Порушення правил безпеки на авіаційному транспорті можуть спричинити важкі наслідки для життя, здоров'я людей, матеріальні збитки та ін. По-друге, діяльність щодо забезпечення безпеки на транспорті, у тому числі і на авіаційному транспорті, має особливості, які обумовлені напрямами діяльності транспорту, задачами і цілями його експлуатації. По-третє, діяльність у сфері забезпечення безпеки на авіаційному транспорті здійснюють різні органи, правовий статус яких часто визначається відомчими правовими актами. Тому законодавчо необхідно визначити межі їх компетенції, щоб уникнути дублювання функцій [2, с. 937].

Отже, проведений аналіз нормативно-правового регулювання у цій сфері дозволяє констатувати, що регламентація відносин щодо

забезпечення авіаційної безпеки здійснюється у сучасних умовах за допомогою різних за формою законодавчих та підзаконних актів. Але у законодавстві відсутні конкретні і ефективні важелі та механізми досягнення авіаційної безпеки. Тим часом реальна ситуація вимагає дієвих процедур та специфічних функцій щодо забезпечення авіаційної безпеки на рівні різних органів управління у цій сфері з позиції реалізації та захисту права громадян на безпечне середовище, регулювання транспортної безпеки у системі національної безпеки, гарантування безпечності пасажирських та вантажних перевезень авіаційним транспортом, виконання вимог міжнародно-правових принципів і норм. Тому, логічно, щоб ці та інші питання були конкретизовані у спеціальному законодавчому акті – Законі України «Про авіаційну безпеку».

Література

1. Жмур Н.В., Єряшов Є.К. Адміністративно-правове регулювання безпеки цивільної авіації. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2016. № 4. С. 11-15.
2. Собакарь А.О. Безпека польотів на авіаційному транспорті: категоріально-правовий аналіз. *Форум права*. 2011. № 1. С. 932-938.
3. Бичков А.С. Проблемні питання визначення безпеки польотів. *Вісник Кримськ. юрид. ін-ту*. 2008. Вип. 2. С. 222-225.

УДК 342.95(043.2)

Майдачевська А.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Поліщук І.В., старший викладач

ЩОДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Одним із досить важливих етапів розвитку економіки будь-якої держави та виходу на міжнародні ринки є процес становлення її як авіаційної держави. Постійна закономірність збільшення обсягів авіаційних перевезень є головною тенденцією, що прослідковується на світовому ринку авіатранспортних послуг. Аналізуючи статистичні дані Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), можна цю закономірність чітко визначити: так у 2016 році кількість пасажирів, що була перевезена авіатранспортом складає 3 794 000, у 2017 році – 4 062 000, у 2018 році – 4 322 000 [1]. В цілому, щороку кількість пасажирів збільшується на 6,5-7%. Проте, дана закономірність прослідковується не лише у світовому масштабі, а й